

فهرست

سرخن

آسیب‌شناسی مقاله‌نویسی، چاپ، تجدید چاپ، نشر و توزیع کتاب (۲۵)..... ۳-۴

جستار

- حکم آستانه شیخ ابواسحاق کازرونی (۸۲۶ق) / عمادالدین شیخ‌الحکامی ۵-۹
کریم خراسان کیست؟ / سید علی میرافضلی ۱۰-۱۱
زندگی‌نامه منظوم عبدالقادر مراغی به قلم خودش؛ معرفی یک سند، همراه با یادداشتی مقدماتی /
علی فردوسی ۱۲-۱۷
گزارش برگدال از کشف و استرداد نسخه‌های خطی مسروقه کتابخانه سلطنتی / محمدصادق
میرزاابوالقاسمی ۱۸-۲۲
کهن‌ترین نمونه‌های شناخته‌شده کاغذ ابری / علی صفری آققلعه ۲۳-۳۶
حذف حرف عطف و یکی از ساخت‌های نامأنوس دستوری در شعر کهن / مسعود راستی‌پور ۳۷-۴۱
شاهنامه فردوسی در بافت عصر غزنوی / آ.سی. اس. بیگاک؛ ترجمه: حمیدرضا حکیمی ۴۲-۵۶
فارسی یهودی کهن در میانه فارسی میانه و فارسی دری کهن؛ بازآزمایی یک فرضیه مشهور / لودویگ پاول؛
ترجمه: ستایش دشتی ۵۷-۶۳
کاتب نسبت خرقه شاه‌نعمت‌الله ولی در المشیخه‌خاندان حثوثی یزدی / محمدرضا ابوبی مهریزی ۶۴-۶۸
برگی از تاریخ (۲)؛ معرفی نامه‌ای از حسنعلی خان گروسی (امیرنظام) / محمدجواد جدی ۶۹-۷۱
پرده ماده یا پرده یاده؟ / یاسر دالوند ۷۲-۷۳
ثبت کتیبه‌های حکومتی فرهادمیرزا معتمدالدوله در ولایت کردستان / جواد ددهجانی ۷۴-۷۹
تیتی و میتی / ایمان منسوب بصری، حسن زیاری ۸۰
چهارپاره / علی صفری آققلعه ۸۱-۹۴
طاق گزا؛ جای‌نامی در خسرو و شیرین نظامی / علی کریم‌زاده ۹۵-۹۶

نقد و بررسی

- بررسی انتقادی تصحیح کفایة الطب حبیبش تغلیسی / عرفان‌جوینده بهروز ۹۷-۱۱۷
چند انتقاد واجب از فصل دوم کتاب رده‌شناسی زبان‌های ایرانی / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۱۸-۱۲۲
باز چاپ پرتوستان یا مصداقی برای خورشید به گل اندودن / محمدابراهیم ایرج‌پور ۱۲۳-۱۳۳
نگاهی دوباره به تصحیح خلاصه‌الاشعار و زیده‌الافکار (بخش شیراز و نواحی آن) / مرتضی موسوی ۱۳۴-۱۴۱
ملاحظات در فهرس جدید کتابخانه ملی ایران / مصطفی درابنی ۱۴۲-۱۵۳
توضیحاتی درباره دیوان منوچهری به تصحیح سعید شیری و بازنگری در تصحیح برخی ابیات
منوچهری / راهبه آبدان ۱۵۴-۱۶۶
چاپی نه در خور متن از متنی نه در خور چاپ! / علی شاپوران ۱۶۷-۱۷۴
از کشفیات در اشعار کسایی تا سرقات از یافته‌های ریاحی! / محسن شریفی‌ضحی ۱۷۵-۱۸۰
تکمله‌ای بر مقاله «کهن‌ترین مکتوب تاریخ‌دار فارسی» / سلمان ساکت ۱۸۱-۱۸۲
تصحیح و بازخوانی عباراتی از جواهرنامه نظامی / اکبر حیدریان ۱۸۳-۱۸۶
فهرست نسخ خطی فارسی کتابخانه و مرکز اطلاعات آکادمی علوم مجارستان / مزده محمدی ۱۸۷-۱۹۰

پژوهش‌هایی در باب تحقیق

ریشه‌شناسی چه می‌کند؟ (۳) / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۹۱-۱۹۸

ایران در متون و منابع عثمانی (۱۷)

زندگی و آثار خورشیدپاشا / نصرالله صالحی ۱۹۹-۲۰۱

درباره نوشته‌های شمشین

درباره «ولادت خواجه به روایت خواجه» / لیلی وهرام ۲۰۲-۲۰۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
مجلس علمیه عالی قم
مؤسسه تخصصی مطالعات اسلامی
مؤسسه تخصصی مطالعات اسلامی

۷۸ - ۷۹

فصلنامه تخصصی اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و
تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی
دوره سوم، سال دوم، شماره یکم و دوم
بهار - تابستان ۱۳۹۶ [انتشار: زمستان ۱۳۹۷]

صاحب امتیاز:

مرکز پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر: مسعود راستی‌پور

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ

نقره‌آبی

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
ابوریحان، ساختمان فروردین، شماره ۱۱۸۲، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.ir
gozarah@mirasmaktoob.ir

بها: ۱۵۰،۰۰۰ ریال

روی جلد: انجامه دستنویسی از ترجیع‌بند جامی (نسخه
W651 موزه هنری والترز، نستعلیق ممتاز محمدزمان التبریزی،
مورخ ۹۹۸ هجری)

تصویر خط بسمله

از نسخه کتابخانه John Rylands

بالای این طومار افتادگی دارد. اندازه بخش موجود ۱۸۵ در ۲۴ س.م، و اندازه حاشیه سمت راست سند ۱۱/۵ س.م است. تصویر و قرائت اولیه سند نخستین بار در سال ۱۳۵۸، توسط استاد ایرج افشار در مجله آینده (سال ۵، ش ۱) منتشر گردید و از خط‌شناسان و صاحب‌نظران برای قرائت متن یاری خواسته شد. سپس در سال ۱۳۵۹، متن و تصویر سند با قرائت اساتید ارجمند شادروان عباس زریاب خویی، حسن عاطفی و سید حسین مدرّسی طباطبایی، در بخش پیوست‌های کتاب فردوس المرشدیه فی اسرار الصمدیه سیرتنامه شیخ ابواسحاق (تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۵۹) منتشر شد. اما قرائت متن همچنان ناتمام بود. تصویر رنگی این طومار یک بار نیز در سال ۱۳۸۱، بدون قرائت متن، با عنوان «صورت درآمد بخشی از موقوفات بقعه شیخ ابواسحاق کازرونی» در شش صفحه منتشر گردیده است.^(۲)

به مناسبت روز اسناد ملی، نوزدهم اردیبهشت ۱۳۹۶، این سند با یادداشت نگارنده توسط اداره کل اسناد ملی فارس، در پنجاه نسخه، در شکل و اندازه اصلی منتشر شد. انتشار مجدد سند، بهانه بازنگری و بازخوانی این سند و تکمیل بخش‌های خوانده‌نشده آن گردید. در متن پیش رو کلماتی که خط زیر دارد، برای نخستین بار خوانده شده و یا اصلاح شده خوانش پیشین است.^(۳)

(۲). شهرستانی، حسن (۱۳۸۱). جلوه‌های هنر ایرانی در اسناد ملی. تهران: سازمان اسناد ملی.
(۳). شرح و تفصیل این سند شبه‌دیوانی و بررسی جایگاه آن در طبقه‌بندی اسناد، در قالب مقاله‌ای جداگانه منتشر خواهد گردید.

حکم آستانه شیخ ابواسحاق کازرونی (۸۲۶ق)

عمادالدین شیخ الحکامایی

پژوهشگر مؤسسه باستان‌شناسی دانشگاه تهران
emad_hokamai@yahoo.com

طومار مورّخ ۸۲۶ هجری قمری، یکی از دو سند کهن و اصیل موجود در گنجینه اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی است.^(۱) صادرکننده این حکم، جمال‌الدین محمدبن عبدالصمدبن عبدالکریم مرشدی، خلیفه وقت آستانه شیخ مرشدالدین ابواسحاق ابراهیم‌بن شهریار کازرونی است. این سند در واقع حکم انتصاب و معرفی شخصی به نام شیخ سعدالدین ابوسعید به عنوان قائم مقام خلیفه برای گردآوری نذورات و عزل و نصب علم‌داران و خانقاه‌داران شیخ کازرونی است.

خط سند شکسته‌تعلیق است. سه مهر متفاوت به خط کوفی بنایی بر سند دیده می‌شود. مهری هشت‌گوش سه بار در محل اتصال پاره‌های سند (سربند) زده شده است. بخشی از

(۱). سند دیگر بخشی از یک فرمان ایلخانی، مورخ ۷۲۶ قمری، و متعلق به خطه فارس است (رک. شیخ‌الحکامایی، عمادالدین (۱۳۸۳). «بررسی یک پاره سند ایلخانی». نامه بهارستان، دفتر ۹ و ۱۰: ص ۱۱۱-۱۱۸).

متن سند

۱/ وصفش اندر قلم نمی‌آید
سر+++ — / اندرین آستان^(۱) نمی‌گنجد

قطب دایرة الولاية على الاطلاق، مختار الحضرة الملك
الخلاق،^۳ / مرشد الحق والشريعة والحقيقة والطريقة والتقوى
والدين، شیخ ابواسحاق^۲ / ابراهیم بن شهریار؛ قدس الله روحه
ووالی فتوحه و عزّ مشایخه و محبّیه و سایر مریدیه اجمعین.
۵/ سلاطین جهان و خواقین زمان، ملوک دولت یار و امرای
نامدار و وزرا و اکابر عدل‌شعار، لازالت الدنيا معمورة بميامن
۶/ جودهم و فضلهم و عدلهم و احسانهم، و سادات عظام و
قضاة اسلام و علما و ائمه و مشایخ انام و صدور و اکابر و
صواحب^۷ / ایام، اعلى الله شانهم و عظم قدرهم، و جمهور
مريدان و معتقدان علیا حضرت مقدسه، ادام الله برکاتهم و
حسنت خاتمتهم بقول^۸ / دعواتهم... الاورد والاذکار
والختمات در علیا حضرت مقدسه منوره مخدومیة حقیقیة
اعظمیه^۹ / مرشدیه، عمّت فی العالمین میامن برکاتها، گفته
می‌آید، مخصوص شده، معلوم فرمایند که عالی جناب
تقوی ایاب فضایل مآب، شیخ و شیخ زاده...^{۱۰} / به استحقاق،
احسب و انسب مشایخ و اکابر و افاضل علی الاطلاق،^{۱۱}
سعد الملة و الدين ابوسعید - اسعده الله تعالی فی الدارين و
اعلى قدره - از میان اقران ممتاز است، و انواع کمالات^{۱۲} /
دارد؛ و بیشتر اوقات به خدمت فقرا و مساکین و ابناء السبیل
مشغول است. و بحمد الله خواناتق آن جناب به نوعی معمور
داشته^{۱۳} / کی از شرح مستغنی؛ و قایم مقامی خلفای آن
حضرت، من حیث الارث و الاکتساب، بدان جناب رسیده.
مأمول و مسئول آن است که در تمشیت و تقویت^{۱۴} / و اعزاز
و اکرام آن جناب خیر مآب، هیچ دقیقه مهمل نگذارند. و هر
نذری و توسّلی که به حضرت مقدسه فرموده باشند، تسلیم

[حاشیه نونویس به خط شکسته نستعلیق]:

در خدمت جمعی از دوستان در دولتخانه جناب فضایل مآب کمالات اکتساب قدسی انتساب
شرایع و محامد آداب، اشرف الحاج، حاجی ملا محمد شیخ الاسلام - زید فضله العالی - نهاری خوب صرف شد
و خیلی خوش گذشت. صحبت از کاغذ خان‌بالتق در میان آمد. سلالة السادات العظام
آقا شاه کوچک این فرمان را آوردند و مدّعی
کاغذ خان‌بالتق بودند

(۱). شاید: شر[حش] اندر زبان.

مريدان و ملازمان^{۱۵} / آن جناب تقوی مآب کنند. و طایفه
علمداران و اصحاب خواناتق به عزل آن جناب معزول و به
نصب او منصوب دانسته،^{۱۶} / به هرچه رجوع فرماید، ممدّ و
معاون باشند،

تاز عمر و بخت و دولت بر خورند

اصحاب خواناتق^{۱۷} / و خادمان و علمداران علیا حضرت مقدسه
- احسن الله احوالهم - می باید کی کمر متابعت بر میان جان
بسته، آنچه وظیفه معاضدت (؟) ... باشد، به تقدیم رسانند.^{۱۸}
و از سخن و صوابدید آن جناب تجاوز نمایند تا موجب
نیکنامی گردد.

والله ولیّ المغفرة والنصر والتوفيق^{۱۹} / وهو حسبنا ونعم
الوكيل. وصلى الله على سيدنا محمد وآله اجمعين.^{۲۰} / والحمد
لله رب العالمين.
و کتب هذا فی ۵ جمادی الاولی،^{۲۱} / الخامس من جمادی
الاولی لسنة ست و عشرين و ثمانمائه [۸۲۶].
۲۲/ ربّ اختم بالخير والسعادة والحسنی.

[مهر ۱]:

(ولی الله فی الآفاق، الشيخ المرشد ابواسحاق)

[حاشیه قدیم]:

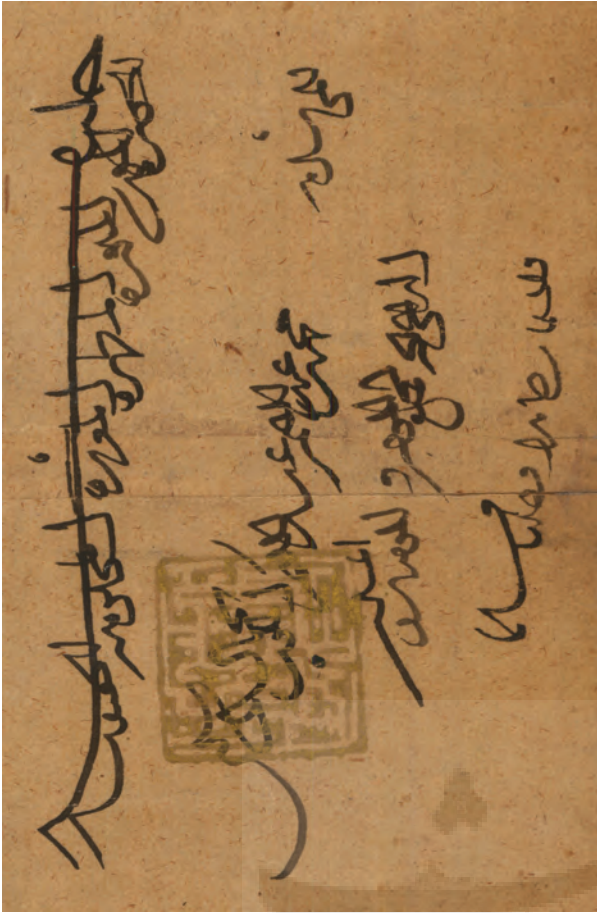
خليفة
الحضرة المقدسة المنورة المطهرة المعززة المخدمية الحقيقية
المرشدية محمد بن عبد الصمد بن عبد الكريم الملقب بجمال الدين المرشدي
الداعي بالخير لجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين
و المسلمات، حامداً مصلياً مسلماً

[مهر ۲]:

(الشيخ المرشد ابواسحاق ابراهيم (؟) قدس الله روحه العزيز)

[مهر ۳ (هشت گوش)]:

(الشيخ المرشد ابواسحاق ابراهيم بن شهریار الكازرونی قدس الله روحه العزيز ...)

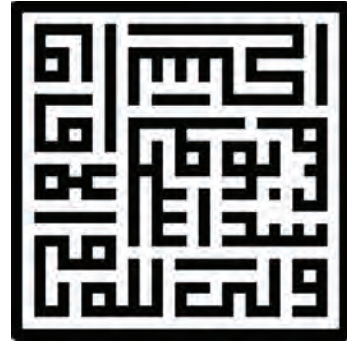

حاشیه قدیم

حاشیه نونویس

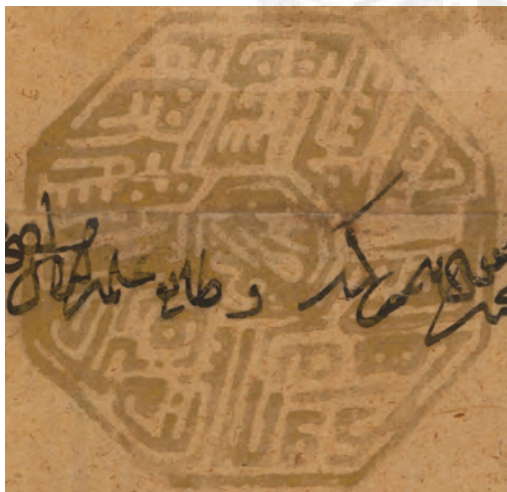
۱۵/	نسخه تعمیر کرد و طایفه تعمیر کرد و طایفه
۱۶/	در بعضی موارد تعمیر کرد و طایفه
۱۷/	در بعضی موارد تعمیر کرد و طایفه
۱۸/	در بعضی موارد تعمیر کرد و طایفه
۱۹/	تعمیر کرد و طایفه تعمیر کرد و طایفه
۲۰/	تعمیر کرد و طایفه تعمیر کرد و طایفه
۲۱/	تعمیر کرد و طایفه تعمیر کرد و طایفه
۲۲/	تعمیر کرد و طایفه تعمیر کرد و طایفه

مهر ۱: ولی الله فی الآفاق، الشیخ المرشد ابواسحاق*

مهر ۲: الشیخ المرشد ابواسحاق ابراهیم (؟) قدس الله روحه العزیز

مهر ۳: الشیخ المرشد ابواسحاق ابراهیم بن شهریار الكازرونی قدس الله روحه العزیز...

* در صورت بازسازی شده نسبت اندازه مهرها با یکدیگر رعایت شده است.